

Mesleki Rehberlik Nedir?

Bireylerin çeşitli meslekleri tanımaları, kendi niteliklerine uygun meslekleri seçmeleri, seçtikleri mesleğe hazırlanmaları ve mesleki yönden gelişmeleri konusunda yapılan yardımlara mesleki rehberlik denir.

Meslek seçiminde etkili olan etmenler:

1. Kendini Tanıma

Genel olarak rehberlik, öğrenciyi tanıma çalışmalarının en belirgin amacı; onların kendilerini daha iyi tanımalarına yardımcı olmaktır.

Araştırma sonuçlarına göre geliştirilen ve günümüzde de geçerliliği bulunan meslek seçimini etkileyen bazı etkenler vardır.

- 1) Biyolojik Etkenler: (Bireyin fiziksel özellikleri, cinsiyet, beden yapısı, görme ve işitme durumu vs.)
- 2) Toplumsal- Ruhsal Etkenler: (Duyguları, değerleri, aile ile ilişkileri, bağlı olduğu arkadaş çevresinin beklentileri ve başkaları ile etkileşimi, ailenin sosyal düzeyi, yakın ilişkisi kurulan diğer kişiler vs.)
- 3) Psikolojik- Kişisel Etkenler : (Bireyin ihtiyaçları, duyguları, tutumları, değerleri, ilgileri ve yetenekleri vs.)
- 4) Ekonomik Etkenleri Ailenin ekonomik düzeyi, çevrenin ya da ülkenin ekonomik durumu, otomasyon ve teknik gelişmeler, bunların toplumun insan gücü ihtiyacı üzerindeki etkileri)
- 5) Politik Etkenler: (Mesleğe girme olanakları, iş bulma olanakları, değişim eğitim ve yetiştirme fırsatı vs.)
- 6) Şansla ilgili Etkenler: (Doğal afetler,işyeri ve iş yerlerini etkileyen beklenmedik olaylar, iç ve dış savaşlar vs.)

Meslek seçiminde bireylere yardım ederken birey hakkında hangi bilgilerin esas alınacağı üzerinde araştırmacılar bazı sonuçlar elde etmiş ve bunları listelemiştir. Bireyin meslek seçimine yardım ederken birey hakkında şu bilgilerin esas alınması gerekli görülmüştür.

1. Bireyin Fiziksel Özellikleri: (Kişisel Görünüş, ses ve konuşma biçimi, genel sağlık ve enerji düzeyi, fiziksel engelleri, yaş, boy, ağırlığı)
2. Kişisel Nitelikleri: Güdüleri, amaçları, değerleri, duygusal üzenlilik, olgunluk düzeyi, benlik tasarımı, sosyal gelişimi, başkaları ile ilişkilerinde etki düzeyi, bulunduğu grupta üstünlük ya da bağımlılık isteği vs.)
3. Genel ve Özel Zihinsel Yetenekleri
4. İlgileri
5. Yetenekleri (İstidatları)
6. Okul ve okul dışı yaşantıları : (Başarı düzeyi, eğitsel etkinliklere katılması, geçici iş tecrübesi ve başarısı, özel becerileri, hobileri, aile içinde ve dışında başkaları ile ilişkileri, okul-dışı sosyal etkinliklere katılması vs.)
7. Aile statüsü ve aile özgeçmişi: Ailenin sosyal ekonomik düzeyi, parasal durumu, kültürel özgeçmişi ve kültüre karşı ilgisi, çocuğa karşı ailenin ilgi ve tutumu, aile üyeleri arasındaki ilişkiler)

2. Mesleklerin İncelenmesi

Meslek rehberliği aracılığı ile kişinin kendi yetenek ve ilgisine uygun bir mesleği seçme olanağı elde etmesi için, hem kendisine, hem de mesleklerine ilişkin düzenli ve sürekli bilgilere gereksinimleri vardır.

Bu bakımdan mesleklerin incelenmesinde kullanılmak üzere değişik araştırmacılar tarafından geliştirilmiş türlü inceleme listeleri bulunmaktadır. Bu nedenle her okul ya da kurum, ihtiyaç ve imkanlarına göre kendisi için bir meslek inceleme planı geliştirebilir. Humphreys ve arkadaşlarının çalışmalarından yararlanarak mesleklerin incelenmesinde cevaplandırılması gereken sorular şöyle sıralanabilir:

1. Mesleđin esasını oluşturan işin özellikleri nelerdir? (İşin yapılışı ile ilgili belirgin etkinlikler, sorumluluklar, yetkiler ve görevler)
2. Meslekte hangi yetenekler gereklidir? (İşin gerektirdiği genel ve özel yetenekler)
3. Mesleđin gerektirdiği eğitim düzeyi nedir? (Öğrenim düzeyi, süresi, öğrenimin parasal yönü, özel yetiştirme gerekip gerektirmediği)
4. Meslekte hangi yetenekler gereklidir? (İşin gerektirdiği genel ve özel yetenekler)
5. Mesleđin gerektirdiği eğitim düzeyi nedir? (Öğrenim düzeyi, süresi, öğrenimin parasal yönü, özel yetiştirme gerekip gerektirmediği)
6. Mesleğe giriş koşulları nelerdir? (Girişin sınavla olup olmadığı, sınavın biçimi ve kimlerin yaptığı, giriş için başvurunun nasıl yapılacağı vs.)
7. Mesleğe giriş için belirli bir sınırlama var mıdır? (Milliyet, din, dil, ırk gibi ayrımlar, fiziksel özellikler bakımından sınırlamalar vs.)
8. Çalışma koşulları nelerdir? (Günlük çalışma saatleri, mevsimlere göre işin yoğunlaşması, iş riskleri, bu risklerin karşılanması ile ilgili parasal güvence vs.)
9. Meslekte personel ihtiyacı ve personel alma eğilimi nedir? (Mesleđin önemi, bu önemin artıp artmadığı, toplumun bu mesleğe olan ihtiyacı ve gerekli olan insan gücü vs.)
10. Mesleđin gelir durumu nasıldır? (Başlangıç ücreti, sigorta ve emeklilik koşulları, meslekte yükselme koşul ve olanakları, ilgili olan öteki iş ve mesleklere geçiş koşulları ve olanakları)
11. Meslek genel olarak yaşam boyu sürecek bir meslek niteliğinde midir? (Mesleđin birey için sürekli bir iş niteliğinde olup olmadığı)